

МОТИВИ

На съдия Емил Иванов Дечев от Софийски градски съд за участие в изборите като кандидат за член на Висшия съдебен съвет (ВСС)

Уважаеми колеги,

Приех да бъда предложен за участие в предстоящите на 17 юни 2017г. избори на съдии за членове на ВСС, избирани от техните колеги съдии. Участието ми в тези избори ме натоварва с голяма отговорност пред тези, които са ме предложили, но също и към всички останали колеги. Реших да се съглася, воден от вътрешното ми убеждение, че много отдавна е назрял момента за промяна в работата на този важен за съдебната ни система орган. Познавам много колеги, които са недоволни от работа не само на настоящия състав на ВСС, но и на предходните.

Винаги съм считал, че пасивността сред българските граждани е един от основните пороци, заради които ние не вървим добре като нация и държава. Когато отвратените напуснат сцената, тогава на нея остават отвратителните. Считам, че е дълбоко неправилно само да се оплакваме от лошата работа на българските институции и в частност на една от тях, чиято работа пряко ни засяга – ВСС. Достойно е, когато отправяш критика към дейността на този орган, в същото време да може да предложиш решение на проблемите вътре в него, както и на тези проблеми, които поради функционирането му рефлектират пряко върху нас като съдии.

Ще се опитам да променя наложилото се възприятие за ВСС сред някои колеги съдии, че това е началник на съдебната власт, репресивен орган, който образува дисциплинарни производства и налага дисциплинарни наказания.

ВСС трябва да се отвори не само към съдиите, но и към обществото. Споменаването му не трябва да предизвиква само негативни асоциации заради минали скандали и липса позитивни новини за истински успехи.

Ще направя всичко възможно, за да подобря работата на този орган, защото това ще е от полза на всички ни. Ще наблегна на справедливото и

обективно оценяване на кариерното израстване на колегите съдии и при избора техни административни ръководители. Водещ принцип в работата ми ще бъде уважение към решенията на общите събрания на съдилищата и съдийското самоуправление. Ако бъда избран, ще се опитам да убеждавам тези членове на ВСС, които не възприемат моите идеи за промяна в работата на този висш административен орган. Няма да гласувам против само, защото преди това някой е гласувал против мое предложение.

Исклучително много ще наблегна на отстояване независимостта на съда и съдиите. Не бих станал прав, ако по време на заседание на Пленума или СК на ВСС, в пленарната зала влезе, без да е бил поканен, висш представител на някоя от другите две власти. Тук няма значение каква е неговата политическа принадлежност и име. Такова сервилно поведение е ярко доказателство, че част от хората които сме разчитали да бранят нашата съдебна независимост, имат съвсем друго мислене и култура.

Ще уважавам работа и достойнството на колегите прокурори и следователи в съвета, но няма да допусна дори и най-малък опит за намеса и влияние в работата на съда като цяло или на отделен съдия.

Давам си сметка, че ако бъда избран, ще има случаи, в които ще бъда в малцинство. Разбира се ще изпълнявам решенията на мнозинството. Ще се опитвам обаче да дам и алтернативната гледна точка. От друга страна, ако се случи да бъда в позицията на мнозинството в съвета, ще дам възможност на колегите от малцинството свободно да изразят мнението си дори и да не съм съгласен с него.

24.04.2017г.

Подпис:

Емил Дечев

КОНЦЕПЦИЯ

за работата във Висшия съдебен съвет (2017 г. – 2022 г.) на
Емил Иванов Дечев – съдия от Софийски градски съд

Вярвам, че колегите ми са достатъчно запознати както с правното положение, структурата и състава на Висшия съдебен съвет (ВСС), така и с правомощията и дейността му. Поради тази причина ще спестя обяснението им в този текст. Целта на концепцията не е да даде цялостно обяснение на настоящото положение, (то ни е до болка познато), а какво би следвало да се промени от бъдещия нов състав на ВСС.

Тези, които не обичат дълги текстове могат да се възползват от болднатата част в текста и след като я прочетат за около 2-3 минути, да преценят дали им се чете целия текст.

Няма да започна изложението си с проблемите, свързани с атестирането на съдиите, конкурсите, дисциплинарните производства, електронно правосъдие, медийната политика на ВСС, съдебната карта, индекса за натотовареност, съдийското самоуправление, бюджета на съдебната власт, борбата с корупцията, паричните стимули, битовите условия (например - само един съдия в един работен кабинет), броя и качеството на почивните станции и цените в тях и други социални въпроси. Не подценявам важността на тези теми за всички ни. Затова ще ги обсъдя по-нататък в концепцията. Убеден съм, че решаването на всеки един от проблемите в гореизброените области би облекчило значително нашата ежедневна работа и живот. И все пак, дори и да постигнем стопроцентови успехи на нашите идеи във всяка една от тези области, те ще имат твърде малка стойност, а за обществото дори нулева, ако преди или едновременно с това не се решава най-важният проблем – осигуряване на истинска независимост на българските съдии.

Как да се опитаме да осигурим независимост на съда или казано по друг начин – никога повече членове на ВСС да не стават прави по време на заседание, защото при тях идва неканен гост, когото обаче те приемат за Началник.

**Независимост на съда. Влияние върху законодателния процес.
Предвидимост на позицията ми.**

Независимостта на съда не е каприз на съдиите. Тя е ценност, която е необходима не само на тях, но и на гражданите, частните юридически лица, публичните институции. Тя дава сигурност, че съдията може да реши делото безпристрастно, по вътрешно убеждение и въз основа на закона. Без нея няма върховенство на закона, правова държава, разделение на властите и взаимен контрол, възпиране и взаимодействие помежду им.

Така наречените стари демокрации нямат толкова детайлна законодателна уредба по този въпрос. Причината за това е проста. Менталитетът и културата както на обществото и политиците, така и на съдиите и страните в процеса, е на такова ниво, че не се налага винаги и за всичко регулация и защита от закона. У нас се получава обратното – по-ниската правна култура налага компенсиране чрез постоянни съдебни и законодателни реформи. Очевидно е, че културна революция в правосъзнанието на българските граждани няма да се случи в краткосрочен план. Трябва да се работи едновременно за промяна на правната култура по еволюционен път и в същото време да се достигнат европейските стандарти за независимост на съдиите.

Ако бъда избран за член на ВСС ще се възползвам от разпоредбата на чл. 30, ал. 2, т. 13 Закона за съдебната власт (ЗСВ), като участвам, заедно с другите членове на Пленума, в изработването на становища до Министерски съвет и Народното събрание по законопроекти, отнасящи се до съдебната власт и ще убеждавам както колегите ми, така и представителите на изпълнителната и законодателната власт, в необходимостта от няколко важни промени на законодателството, свързани със **съотношението на съставните части, формиращи ВСС и правомощията и отчетността на главния прокурор.**

От всички 28 държави членки на Европейския съюз България има най-малко представители в най-висшия административен орган на съдебната власт, които са съдии, избрани пряко от съдии. След последните промени в Конституцията съотношението в Пленума на ВСС е 6 члена съдии, пряко избрани от всички съдии, на 19 други члена, избрани от депутати от парламента (т.е. от политици), от страни в съдебния процес (прокуратура и следствие), главният прокурор и председателите на ВКС и ВАС и съответно - 6 на 8 в Съдийската колегия на ВСС. При така очертаното съотношение ВСС и дори само **СК на ВСС не може да изпълни ефективно задължението си по чл. 16, ал. 1 ЗСВ да осигурява и отстоява независимостта на съдебната власт.** Пленумът на ВСС избира председателите на ВКС и ВАС, което означава, че е напълно възможно тези позиции да бъдат заети от лица, които не са получили никаква или почти никаква подкрепа именно от съдиите членове, избрани пряко от всички техни колеги. Намирам това за абсурдно и за създаващо възможности за политически злоупотреби или намеса на страни, например - в организацията на работата на съдилищата, в начина на определяне на съдиите, участващи в съдебните състави, в кадрването в кариерното развитие и дисциплинарните производства срещу съдиите.

Считам, че **броят на съдиите, избирани пряко от техните колеги за членове на ВСС, следва да се увеличи от 6 на 11 човека.** Другата възможност е да се намали броя на членовете на ВСС, избирани от парламента.

Освен това може да се постави на обсъждане и промяна на Конституцията, която да предвиди част от членовете на ВСС, досега избирани от Парламента, да бъдат вече назначавани във ВСС от президента, което да доведе до по-малко

политическо влияние във ВСС на само една или две политически сили. Назначените от президента членове ще ползват легитимност от факта, че са получили доверие от президента на Републиката, който е пряко избран от всички, имащи право да гласуват български граждани. Това ще даде нов смисъл на прекия избор на държавен глава, защото той ще получи повече конституционни права в съдебната система. Състоянието на последната пряко влияе върху националната сигурност. Сходно разрешение законодателят е намерил в друг важен държавен орган – Конституционния съд. От същия конституционен орган може да се възприеме и идеята за плавна приемственост при смяна на съставите на ВСС. Считам, че следва да се предложи промяна в Конституцията, която да предвиди, че в Пленума на ВСС, при избора на председателите на ВКС и ВАС, право на глас имат единствено членовете, избрани от парламента (и евентуално от президента) и членовете съдии, избрани пряко от колегите им, но не и членовете прокурори и следователя, избрани пряко от техни колеги. Съответно - членовете съдии следва да бъдат лишени от право на глас при избора на главен прокурор.

Другата възможност за избора на **председателите на ВКС и ВАС** е те да се **избират от колегите им на пленумите на ВКС и ВАС**. Така ще се намали политическото влияние при избора им. Не се съмнявам, че след 27-28 години преход българските върховни съдии сами могат да преценят кой между тях е най-достойният, вместо това да им се подсказва от политици, прокурори, следователи или дори съдии изборни членове на ВСС от районно, окръжно или апелативно ниво. Ако се съмняваме в мъдростта на нашите върховни съдии, тогава Кой решава, че българските политици, прокурори, следователи или дори съдии изборни членове на ВСС са по-мъдри от тях.

Дългият мандат от 5 години на изборните членове на постоянно действащ ВСС води до откъсването им от проблемите на колегите им. От друга страна той е пречка повече колеги да изявяват желание да работят в този важен орган. Ето защо **ще предложи на обсъждане намаляването на мандата на изборните членове от 5 на 3 години.**

В последните 27 години скандалите, свързани с едно или друго действие на главните прокурори, са постоянни. До този момент постът е заеман от четирима човека, притежаващи твърде различна професионална и житейска биография, различни характери и душевност. Въпреки тези големи различия се забелязват едни и същи, **повтаряеми проблеми през годините, свързани с работата на главния прокурор** и управляваната от него строго централизирана и йерархична институция. Това показва, че проблемите с този орган не може да се обяснят единствено с особености на конкретната личност. **Характерът им е системен.** Най-общо могат да се формулират така: Главният прокурор притежава по Конституция и закон огромна власт. Съгласно чл. 126, ал. 2 от Конституцията, чл. 136, ал. 5 ЗСВ и чл. 46, ал. 5 НПК той осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори и следователи. Когато ръководят прокурорите от съответната прокуратура, всички

административни ръководители, при упражняване на тази функция, са подчинени на главния прокурор. Последният трябва да се отчита пред държавата за извършената от него работа. Отчетът под формата на доклади се извършва пред парламента – чл. 84, т. 16 от Конституцията. Дори и всички 240 депутати да имат отрицателна оценка за отчета, това не води до никакви последствия за него, т.е. отчетът е формален. Необходимо е да се създаде механизъм, който да направи отчета ефективен, което означава **да се поема отговорност от главния прокурор, ако оценката за неговата работа е отрицателна**. Нямам илюзии, че това ще е лесно. Постигането на тази цел ще е дълъг процес, който с оглед точка 2 от Решение № 3 от 10 април 2003 г. по конституционно дело № 22 от 2002 г. и Решение № 7 от 13 септември 2006 г. по конституционно дело № 6 от 2006 г. на КС може да наложи свикване на ВНС, освен ако настоящият или бъдещ състав на Конституционния съд реши да преразгледа становището си по този въпрос. Очевидно е, че наличието на толкова голяма власт, съсредоточена в едно лице в съдебната система, без то реално да се отчита пред никого, дава потенциал за въздействие и върху независимостта на съда.

Считам също, че **мандат от 7 години** за заемане на поста главен прокурор и председател на ВКС и ВАС **е прекалено дълъг** и следва **да се намали на 5 години**, като промяната следва да влезе в сила след изтичането на мандата на лицата, заемащи в момента тези длъжности. В противен случай тази промяна може да се изтълкува дребнавато, като реформа заради определена личност.

Ще направя всичко възможно да убедя колегите си във ВСС и представителите на изпълнителната и законодателната власт, че следва да се съобразят с препоръките от края на 2016 г. на европейските прокурори от Службата за подкрепа на структурните реформи към Европейската комисия. Съгласно техния доклад, в случаите, когато има достоверни **доказателства за тежко престъпно деяние** от страна на **главния прокурор**, отговорността за упражняването на **надзор върху разследването**, следва да се възлага на **независимо** лице, заемащо висша длъжност в съдебната система извън системата на прокуратурата, което да се подпомага от служители на НСлС (предоставени от ръководещия НСлС заместник главен прокурор) или от старши полицейски служители от МВР. За тези цели разследващите служители, независимо дали са от НСлС или МВР, следва да отговарят пред горепосоченото независимо лице, натоварено с провеждането на разследването. Той самият ще носи отговорност за това решение пред парламента и обществеността. Главният прокурор трябва да бъде временно отстраняван от длъжност или другояче задължен по закон да отстъпи от функциите си на главен прокурор, докато трае разследването. Ако срещу него бъде повдигнато обвинение и той бъде осъден, следва да му бъдат наложени произтичащите от това наказателноправни и дисциплинарни санкции. В случай че главният прокурор бъде осъден и му бъде наложено наказание за извършено тежко престъпление, президентът следва автоматично да го освобождава от длъжност. Когато са установени факти от дисциплинарно естество в ущърб на главния прокурор

вследствие на наказателно разследване, по което е постановена оправдателна присъда (но съответното поведение все пак се счита за несъвместимо със заемането на длъжността), решението за отправяне на предложение от страна на ВСС за освобождаване от длъжност на главния прокурор следва да се взема с обикновено мнозинство.

Ще поставя на обсъждане също **намаляването на мандатите на административните ръководители** на съдилищата от 5 на 4 или 3 години и дали да се допуска втори последователен мандат. Личното ми мнение е, че е по-добре да **не се допуска втори последователен мандат**, освен ако няма друг кандидат от същия съд за заемане на длъжността. Последното е хипотеза, която често би се случила в малки районни съдилища. Работата на ръководна длъжност в съда за 10, 15, 20 или дори повече години от една страна ощетява професионално съдията, защото той трябва да отделя много време за административна дейност, а от друга страна обществото не може напълно да се възползва често от един добър професионалист, при решаването на съдебни дела. Категорично ще се боря за отмяна на възможността, веднага след приключени два последователни мандата като ръководител на на съд, съдия да може да се избира отново за административен ръководител на съд от по-висока инстанция. Също така трябва да се приветстват промените в ЗСВ, даващи **предимство на кандидатите** за председател на съд, които **са съдии от същия съд**.

Напълно възможно е част или всички от посочените по-горе инициативи за промяна в законодателството да не бъдат разбрани от някои от моите колеги във ВСС, правителство и парламент и преобразени в правни норми. Споменаването им в концепцията обаче ще ориентира моите колеги за това какви идеи и позиции бих подкрепял и какви решения бих взел при определени казуси. Не говоря за първи път по тези проблеми едва сега, когато се явявам на настоящите избори. Колегите, които ме познават, знаят, че аз съм отстоявал подобни идеи не само в частни разговори, но и публично - в радио - и - телевизионни предавания. Така ще имат информиран избор и предвидимост за моите решения и поведение.

Следващите теми в концепцията също имат влияние върху независимостта на съда и отделните съдии. Поради особения им характер обаче те са обсъдени отделно от темата за независимостта на съда.

Съдийско самоуправление

Възприемам въведеното с промените в ЗСВ (ДВ. бр.62 от 9 Август 2016 г.), **самоуправление на съдиите** като **положителна стъпка** в правилната посока. Пряк свидетел съм колко трудно е началото, особено когато трябва да се дебатира между колеги колко да бъде броят на съставите по отделения, колко състави да се открият и колко закрийт. Необходимо е време. Тези първоначални проблеми не бива да се възприемат като основание за отмяна на това безспорно демократично достижение в работата на съдиите. Дадените права на общото събрание на съда да прави предложения за назначаване на председател на съответния съд и да изслушва

всички кандидати (чл.85, ал.3, т.2 ЗСВ), както и да изслушва предложените от председателя на съда кандидати за назначаване на негови заместници и да може да изразява становище относно предложенията (чл.85, ал.3, т.3 ЗСВ) е важно завоевание, осигуряващо по-голяма независимост и самоорганизация на съдиите. За да не се обезсмисли обаче, трябва да се ограничи възможността СК на ВСС да отказва назначение на кандидатура номинирана от ОС на съд. Например може да се направи изменение на ЗСВ, в което да се предвиди, че при второ или трето предложение на същия кандидат от ОС на съответния съд, СК на ВСС може да откаже назначаване само с квалифицирано мнозинство, ако липсва друг кандидат от същия съд. **Следва да се ограничат предвидените в чл. 169, ал. 1 и 2 ЗСВ изключения**, които дават възможност съдии от по-ниско инстанционно ниво съдилища да кандидатстват за административни ръководители и заместник ръководители на по-високо ниво. Това поражда напрежение сред съдиите дори и кандидатите да са безспорни професионалисти и **представлява заобикаляне на конкурсите за повишение**. Евентуално запазване на това изключение може да се предвиди, ако при първия и втория конкурс за административен ръководител не се е кандидатирали нито един кандидат от съответния съд.

Атестиране

Създаването на постояннодействаща КАК, в чийто състав са включени преобладаващ брой действащи съдии, временно отделени от пряката им правораздавателна дейност, следва да се оцени като **стъпка в правилната посока**, доколкото се цели прилагането на единни стандарти в процеса на оценяването и то от колеги, които не прекъсват за дълъг период от време връзката си професионалната съдийска дейност. КАК функционира отскоро и все още не са изготвени атестации по новия ред, поради което е рано за оценка на ефективността на нововъдения модел. Такава обаче следва да бъде направена в мандата на следващия ВСС, за да се изследват както позитивните страни, така и възможните слабости с цел бъдещото им преодоляване и подобряване на процеса по оценяване. Той е от изключително значение и защото, в случай че се ползва доверие на съдиите, би могъл да се постави изцяло в основата на кариерното израстване. В този смисъл - **анализът на дейността на КАК** (след натрупване на необходимата информация за провеждането му) **би следвало да е един от ключовите приоритети на ВСС**.

На този етап, с уточнението, че предстои да се види резултатът от практическото им приложение, могат да се отбележат като положителни достижения приетите в новата Наредба № 2 от 23.02.2017 г. за показателите, методиката и реда за атестиране на съдия, председател и заместник - председател на съд правила, насочени към прилагането на по-обективен, по-задълбочен и справедлив подход в атестирането.

Като недотам удачно разрешение, може да се отбележи пропускът в Наредбата да се предвиди изрично, че в атестационния състав би следвало да

участват само членове на КАК от действащите съдии. Сегашната уредба на чл. 56 практически дава възможност в атестационния състав да участват само членове на ВСС, които са и такива на КАК. Това е „стъпка назад“ в сравнение с предишната уредба, предвиждаща участие само на действащи съдии в помощните атестационни комисии.

От публикуваните до момента протоколи от заседанията на КАК е видно, че се излагат подробни и правноаргументирани съображения за предложените от КАК на съдийската колегия проекти на решения. В немалка част от случаите обаче изказвания на членовете на Съдийската колегия (излъчвани публично), както и взети от последната решения оставят впечатление за целенасочена линия на конфронтация с дейността на КАК. Особено объркващо и по мое виждане – неприемливо, е, че в много от случаите **решенията на КАК са взети едностранно** (в това число - с участието на членовете ѝ от ВСС), **а по време на заседанията на колегията част от участващите в нея членове на съвета изразяват точно обратните становища и гласуват за противоположни по смисъл решения.** Виждането ми, в обобщен вид, е, че **с основната дейност в процеса по атестирането следва да са ангажирани действащите съдии.**

Като позитив следва да се отбележи и последователният подход на КАК да формулира принципни решения по важни въпроси - като приложението на чл. 194 ЗСВ, чл. 193, ал. 6 ЗСВ и исканията за откриване на нови щатни бройки, обвързвайки преценката за последното с необходимостта от наличието на аналитични данни, съдържащи се в предвидения ежегоден анализ на Комисията по съдебна карта и съдебна статистика.

Конкурсите

Неритмичното и тромаво провеждане на конкурсните процедури безспорно се възприема негативно от всички съдии. Новите законодателни изменения, с които се цели **ускоряването на конкурсните процедури, включително и чрез приложението на чл. 193, ал. 6 ЗСВ,** и тези, с които **отпада събеседването,** следва да се **оценят положително.** Човешки непосилно е за 15 минути събеседване да се оценят 15 години или повече работа на един съдия. Ефектът от промените все още не е видим, тъй като на този етап няма нито една конкурсна процедура, приключила по новия ред. И сега обаче може да се определи като неудачно дублирането /в решителна степен/ на дейността на конкурсните комисии с дейността на комисията по атестирането. На практика работата на съдията се оценява периодично от атестационната комисия, задължена да направи обстойна проверка на цялата дейност на магистрата за определен период от време, след което, в рамките на конкурсната процедура, неговите актове се оценяват отново, но този път от конкурсната комисия. Същевременно, резултатът от атестацията се включва в оценката, определяна от конкурсната комисия. По мое мнение следва да се насочат усилия за постепенна промяна на това законодателно разрешение в насока на **утвърждаване на атестациите като единствен (решаващ) фактор за кариерното израстване.** В случай че конкурсната комисия разполага с подробна, задълбочена и всеобхватна информация, намерила израз в атестацията на участващия в конкурса съдия, не е нужно тя да извършва повторна проверка на същите актове, този път за целите на участието в конкурса. Може да се постави на обсъждане въпросът дали, **за да се постигне по-справедлива и по-обективна**

оценка, не трябва да се увеличи броя на делата, които КАК и конкурсната комисия ще трябва да разгледа и оцени.

Не считам за удачно към възприетото от законодателя разрешение в състава на конкурсната комисия да се включва хабилитиран преподавател. **Практикуващите съдии следва да се оценяват за професионалната им работа от други, по-опитни от тях, практикуващи съдии с длъжност в съд с по-високо инстанционно ниво.**

Дисциплинарните производства

За съжаление като цяло дисциплинарната дейност досега се възприемаше в повечето случаи като **средство за разправа** и съвсем рядко като това, което трябва да е - дължим израз на санкциониране на немарливо и съзнателно лошо изпълнение на съдийските задължения. Убеден съм, че **санкционирането поначало би следвало да е краен, неизбежен акт, но само когато преди това са били предприети адекватни мерки, оказали се обаче неефективни за коригиране** на провинилия се. До този момент **липсва предсказуемост и последователност в дисциплинарната практика** на ВСС (не само на последния). Тази констатация е изводима и от произнасянията на ВАС.

Нужен е задълбочен анализ на практиката досега. Така ще се открият ясно всички непоследователности, за да не се допускат отново; ще се постигне утвърждаване и съблюдаване на единен и общовалиден стандарт в бъдещите процедури, но най-вече - предприемане на мерки за предотвратяване на нарушения с цел свеждането до минимум на такива процедури. Може да се постави на обсъждане в нашето съдийско съсловие, като се поканят представители на изпълнителната и законодателната власт, дали няма да е по-удачно дисциплинарните производства срещу съдии (особено за уволненията) да се разглеждат направо от съд, а ВСС само да внася предложението за това. Правилно в новия закон се възприе становището, че не всяко етично нарушение е основание за носене на дисциплинарна отговорност, а само онова, което накърнява престижа на съдебната власт.

Медиация. Промяна на местната подсъдност за определени съдебни производства. Промени в НПК. Електронно правосъдие. Системата за изчисляване натовареността на съдиите. Съдебна карта.

Тези теми са поставени една до друга, защото са в естествена взаимовръзка, когато трябва да намерим решение на проблема за равномерното натоварване на съдилищата и на отделните съдии в един и същи съд. Свръхнатовареният за продължително време съдия е поставен в състояние на стрес. Изправен е пред избор дали да пише всичко в срок, но за сметка на качеството на съдебните му актове или да заложи на качеството за сметка на сроковете. Той става уязвим, защото лесно може да започне масово просрочване на делата или много от написаните му в срок актове да бъдат отменени като незаконосъобразни. **Уязвимият съдия не е свободен.** Той става по-лесен за натиск и така губи независимост. Има и трети път – да се опита да постигне добри показатели и в сročността и в качеството на съдебната работа, но за сметка на саможертва по отношение на личния живот. Не съм привърженик на последния подход, защото на

обществото е необходим здрав съдия, който води пълноценен живот и знае как се развива животът извън съдебната зала и кабинет. Разбира се има и колеги, които благодарение на много добра организираност, въпреки огромното натоварване и без да жертват личния си живот, успяват да постигнат разумен баланс между срочност и качество. Те обаче са малцинство. Хората са различни – едни успяват да свършат по-бързо от други една и съща работа. Това не прави вторите по-лоши. Нито те трябва да бъдат изхвърлени на улицата.

Убеден съм, че **реформата на съдебната карта е най-болезнено средство, което трябва да се приложи най-накрая**, след като вече са били използвани останалите – медиация, промяна на местната подсъдност за определени съдебни производства, промени в НПК освобождаващи съда от някои съдебни производства, системата за изчисляване натовареността на съдиите и електронно правосъдие. Приложението на тези средства ще даде възможност да се провери как се променя натоварването с брой дела и също как се променя индекса за натовареност по съдилища и отделните съдии.

Медиация (извънсъдебно помирително производство)

Да се въведе в ГПК задължително извънсъдебно помирително производство, когато цената на гражданския иск е равна на или по-малка от размера на минималната работна заплата. Провеждането на такова извънсъдебно производство да е задължително условие за допустимост на бъдещия иск.

Това трябва да се съчетае с по-активна политика на ВСС за подкрепа и популяризирането в обществото на предимствата на медиацията – **по-евтина** за страните от съдебното производство и дава възможност да намерят **взаимно приемливо** решение.

Промяна на местната подсъдност за определени съдебни производства.

Основната цел на предлаганите промени е постигане на **по-равномерно разпределение на делата** в страната между равните по степен съдилища. От една страна това ще разтовари по-натоварените съдилища. От друга страна ще даде възможност на други съдилища, които се притесняват от закриване, да получат нови дела и оправдаят съществуването си.

Предлаганите по-долу промени не представляват изчерпателен списък.

Сега едно гражданско дело е подсъдно на съда по постоянния адрес, съответно седалището на ответника (чл. 105 ГПК), тъй като отнапред не е ясно дали предявеният иск е основателен, поради което той следва да бъде предявен пред този съд, пред който участието на ответника ще е свързано с най-малко затруднения, разходи и т.н. Уредени са и редица изключения, обосновани с различни социално-икономически съображения, основна цел на които, е улеснение на ищеца (чл. 106 – чл. 116 от ГПК). Правото на ищеца да избира по-благоприятна местна подсъдност за неговия спор, дава **възможност за злоупотреби и то от икономически по-силния субект** в спорните отношения (банки, застрахователи, работодатели, държавни учреждения). Същевременно **на съда е отнета възможността да санкционира едно такова незаконосъобразно поведение**, тъй като съгласно разпоредбата на чл. 119 ГПК съдът следи служебно само за

спазването на родовата и местната подсъдност по местонахождение на имота. Останалите правила касаещи местната подсъдност се съобразяват от съда само при отвод на някоя от страните.

Предлаганите промени целят да изменят част от правилата уреждащи местната подсъдност, като отпадне правото на избор за ищците по дела, при които сега действащата уредба е без практическо приложение или се наблюдава най-често шиканиране:

Искове на потребители - чл. 113 ГПК. Разпоредбата предвижда изключение в правилото, че искът се предявява по постоянния адрес на ответника и обхваща само потребители-ФЛ. **Предложението е разпоредбата да обхваща както ФЛ, така и ЮЛ, за да не създава дискриминация. Да е приложима не само, когато потребителят е ищец, но и когато той е ответник.** По този начин икономически по-слабият субект в спорното правоотношение ще получи **възможност да спести разходи** по водене на делото. Промяната на подсъдността в тази разпоредба може да засегне всички искове на потребители на кредитни услуги, застрахователни услуги, услуги в енергетиката (топлофикация, електроразпределение и газоснабдяване) и др.

Предложение за изменение на чл. 113 ГПК: „Искове от и срещу потребител се предявяват по неговия настоящ или постоянен адрес, респ. седалище и адрес на управление на дейността **или по местодоставяне/изпълнение на услугата**.“ Защото услугите в енергетиката (топлофикация, електроразпределение, газоснабдяване) може да се доставят на повече от един адреси.

Искове за неправомерно увреждане - чл. 115 ГПК. Като втора алинея в текста може да се уредят със задължителна местна подсъдност споровете свързани с деликта, най-вече тези касаещи **застрахователни отношения**. Причините за това на първо място са, че към настоящия момент **всички застрахователи са със седалище в град София**, което води до завишаване на броя на делата разглеждани от съдилищата в град София по спорове между застрахователи. Застрахователите могат да водят делата си и на места различни от съд по седалището им. Аргумент за това може да се изведе от по-лесното събиране на относимите за спора доказателства (често пъти между страните е спорен механизмът на настъпване вредите, което налага разпит на свидетели очевидци, а те обикновено пребивават на територията, където настъпва деликтът). Промяната в подсъдността не уврежда интереса на застрахователите, тъй като последните имат представителства, които не са клонове на територията на цялата страна или поне във всички областни градове; застрахователите отчитат местоизпълнението на договора, тъй като предлагат различни отстъпки определени именно на териториален принцип.

Предложение за изменение на чл. 115, ал. 2 ГПК: „Искове относно регресни застрахователни отношения се предявяват в района на съда **по местонастъпване на застрахователното събитие**.“

В същия дух може да се променят разпоредбите за местната подсъдност на чл.108, чл.114 и чл. 119, ал. 2 от ГПК.

По делата по **Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечение на деца от 25.10.1980 г.** – компетентен е Софийски градски съд (чл. 22а, ал.1 от ЗЗДт). Би било уместно компетентен да бъде Окръжният съд **по настоящия адрес на детето** по смисъла на § 1, т. 15 от ДР на ЗЗДт. Цялата уредба на отношенията родители – деца по СК, както и производствата по ЗЗДт, предвижда компетентност на съда по настоящия адрес на

детето. Смисълът е съответното дело да се гледа от този съд, където е детето, защото по тези дела съдът следи служебно за интересите на детето. Именно съдът, където е детето, може най-добре/най-пълно да съобрази интересите на детето, особено в случаите, когато то трябва да бъде изслушано от съда (чл. 15, ал. 1 ЗЗДт). Ненужно и затормозяващо е за детето да бъде водено в София, за да бъде изслушвано от съда. Принципът „съдът, където е детето, е компетентен“ е въведен и в международното право в тази област. (напр. чл. 8 от РЕГЛАМЕНТ (ЕО) №2201/2003 НА СЪВЕТА от 27 ноември 2003 година относно подсъдността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) №1347/2000).

По същия начин може да се направи по справедливо разрешение на проблемите на местната подсъдност в производството по чл. 118, ал. 2 от КМЧП и в производството по чл. 118, ал. 1 СК – международно осиновяване.

Промени в НПК

Като избран член на ВСС бих иницирал дебат за необходимостта от допълнително облекчаване и ускоряване на съдебните производства по НПК. Не виждам смисъл защо например съдът да не може да одобри съдебно споразумение по чл.381 от НПК, с което страните са съгласни да се приложи чл.78а от НК.

Най-добро законодателно решение би било, ако се криминализират единствено нарушения, които преди това поне три пъти са били санкционирани по административен ред. В противен случай, за да се накаже едно административно нарушение се прилага НПК.

Необходимо е да се предвиди в съдебната фаза задължително предварително производство, в което страните да заявят дали има допуснато според тях съществено нарушение на процесуалните правила в досъдебната фаза.

Наказателният съд следва да се освободи от задължението да изготви мотиви към присъдата, ако страните изрично заявят в 7-дневен срок, че няма да обжалват присъдата.

Електронно правосъдие.

Също като при медиацията ВСС трябва да популяризира сред обществото възможностите, които разкрива електронното правосъдие, с оглед реалното му приложение след 2019г. нататък съгласно чл.360ж ЗСВ. Трябва да бъдат убеждавани страните, че то е по-бързо и по-евтино от класическото чрез активна кампания в медиите, която трябва да се ръководи и координира от ВСС.

Огромна е отговорността на Пленума на ВСС да осигури технологичната и техническата възможност на органите на съдебната власт за извършване на действията по ал. 1 и 2 на чл.360ж ЗСВ: да се въведат в информационната система на органите на съдебната власт чрез снемане на електронен образ във вид и по начин, позволяващи възпроизвеждането им изявленията и актовете, подавани до

органи на съдебната власт на хартиен носител, както и всички документи и информация на хартиен носител; Документите и информацията, представени на електронен носител, постъпили по електронен път или въведени в информационната система на органите на съдебната власт, да се обработват и съхраняват по начин, гарантиращ защитата от грешки, подправяне и загуба.

Системата за изчисляване натовареността на съдиите.

Създаването на такава система беше труден и бавен процес. Самият факт, че тя вече съществува е успех. Утвърдените с решение от 16.12.2015г. на ВСС Правила за натовареността на съдиите дава определение на понятието като оценка на времето, нужно за разглеждане и приключване на делата и на всички останали дейности за осъществяване на правосъдие. Налице са вече обективни измерители на правна и фактическа сложност на делата – коефициенти за тежест. Нормално е в самото начало да има съмнения и недоволство относно правилността и качеството на тези коефициенти. И все пак, всички които говорят с недоволство, трябва да си дадат сметка, че тази система няма да замръзне в сегашния ѝ вид, а ще се развива и доусъвършенства. Отговорност на всички съдии, а също и на новия състав на ВСС е това да стане по най-добрия и най-бърз начин. Създаването на коефициентите е направено въз основа на информацията подавана от съдии от цялата страна. Може да се помисли и за външни анализатори, които да бъдат поканени да участват в нов проект, който да се опита да даде една по-обективна и безпристрастна оценка на времето, което е необходимо за разглеждане и решаване на всеки вид дело. Мисля, че международния опит в това отношение ще ни е от полза.

Съдебна карта.

Районният съд в малките градове е част от една чувствителна социална тъкан. Закриването му може да доведе до множество разнопосочни отрицателни последици. Той е символ на държавността, част от общностната идентичност, осигурява по-лесен достъп до съд и представлява фактор на местния пазар на труда. От значение е дали се намира близо до граница и митница, до магистрала, на какво разстояние е другият най-близък районен съд и областният център, има ли функционираща икономика или е със затихващи функции, какъв е енторегионният състав на населението в района и дали закриването му не крие опасност от приложението на чуждо религиозно обичайно право сред част от жителите. От друга страна при постоянно намаляващото население на България няма как броя на съдилищата да остане един същ при почти 9 млн. и при почти 7 млн. население. **Реформата на съдебната карта ще е бавен процес,** който ще изисква съвместни усилия и експертиза на различни институции, предварителна оценка на социалното въздействие, прозрачност и публичен дебат.

Сляпото копиране на чужд опит, дори на иначе успешни страни като Холандия, може да доведе до неприятни изненади. 16 милионна Холандия има 19 районни съдилища. Вече почти 7 милионна България има над 100 районни съдилища. Не може обаче просто да се отреже като с нож наполовина или на 60 % и да се оставят в родината ни в рамките на 1 или дори 5 години само 9 или 10 районни съда. Тук следва да се вземат предвид следните огромни разлики в двете държави:

- В едната има много гъста мрежа от магистрали, някои с по 7 ленти за всяка посока, а другата макар и по-голяма по територия, е с едва 2 бр. и 1/2 магистрали.

- Модерна и гъста железопътна мрежа осигуряваща бързоскоростни влакове и стара много по-разредена такава с много бавни влакове.

- Изцяло равнинна територия в едната страна и значителна територия в другата страна, покрита от планини с населени места, изолирани в долини, с лоша пътна връзка, която през зимата може да бъде отрязана и районът изолиран.

- Високо приложение на IT и електронно правосъдие в чуждата съдебна система и само опити за начало на същото у нас.

Едно нещо обаче трябва да се запомни от всички 2237 колеги съдии. Чрез промяна на съдебната карта **не може да се съкрати броят на съдиите, а само на съдилищата**. Съдиите от съкратен съд ще могат да се преместят в равен по степен съд, като е желателно той да е от същият окръжен, а при невъзможност, поне същия апелативен район.

Медийната политика на ВСС и отваряне към обществото и съдиите

ВСС трябва да води активна политика за защитата на магистратите от атаки и вмешателства на политици, бизнесмени, държавни институции или частни лица. **Настоящият ВСС е пълен провал** в това отношение. Може да се създаде **процедура за горещ телефон**, която да дава право на **всеки съдия**, който се е почувствал оклеветен във връзка с работата му или счита, че е засегната независимостта му, да **сигнализира ВСС**, който да бъде задължен в определен срок да извърши проверка и излезе с официално становище.

Изключително грозно впечатление прави липсата на адекватна реакция или поне полагането на някакво усилие от страна на членовете на ВСС да се опровергават медийни клевети (когато те очевидно са такива) срещу колеги съдии.

Трябва да се работи активно на централно ниво и по региони с медиите, като се дават регулярни пресконференции, да се извършват дейности в обществото по обясняване ролята на ВСС и съда. Така ще поддържа обратна връзка вместо да се капсулира в някой отдалечен планински спахотел.

Следва да се поддържа от членовете на ВСС **хигиена на медийните контакти**, като се дават интервюта само на журналисти от **медии, които имат ясен собственик**, а той има **ясен произход на средствата**.

ВСС трябва да се отвори към съдиите и да проумее, че **той не е техен началник** така, както и на него не може да бъде началник никой представител на някоя от другите две власти.

Бюджета на съдебната власт

Необходим е по-интензивен диалог между ВСС от една страна и министъра на финансите, МС и НС от друга при подготовката на бюджета на съдебната власт. Трябва да се обяснява постоянно на обществото, че **лошото финансиране на съда винаги води до загубата на неговата независимост**.

Задължително трябва да се използва **огромният потенциал от несъбрани средства на съда по дела**, в които той е осъдил страни за направени от него разноски. Необходимо е да се създаде работна група, с участие на министър или зам.министър на финансите, за проверка на причините, поради които се допуска това разхищение на ценни ресурси.

ВСС трябва да **следва за спазване на закона при актуализиране на заплатите** спрямо удвоената средномесечна заплата на заетите лица в бюджетната сфера съгласно данните на Националния статистически институт – чл.218, ал.2 ЗСВ.

Борбата с корупцията

Независимо от възложените с последните изменения на КРБ и ЗСВ нови функции на ИВСС за извършване на проверки за почтеност и конфликт на интереси, за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите, ВСС следва да има водеща роля в утвърждаването на етичните стандарти и противодействието на корупционно поведение в съдебната власт. Тази водеща роля следва да се изрази както в анализирането на събираната от ИВСС информация, така и в предприемане на бързи действия винаги, когато в публичното пространство се появят данни, които поставят под съмнение интегритета на отделни представители на съдебната власт. Неизясняването на такива случаи е предпоставка доверието на обществото в съдебната власт да остане на критично ниски нива и не е необходимо да бъдат привеждани всеизвестни и многобройни примери в тази насока. На всяко възникнало съмнение за нередно поведение и порочни практики следва да се дава ясен и своевременен отговор. Само по този начин би могла да бъде осъществявана основната функция на ВСС да гарантира независимостта на магистратите в дейността им по прилагане на закона по еднакъв начин спрямо всички граждани. В това отношение е важно и да бъде засилена аналитичната функция на ВСС и на ИВСС по отношение на събираната информация от декларациите за имущество и интереси. Публикуването на тези декларации и извършваната формална проверка за верността на отразените в тях обстоятелства не е достатъчно за установяването на положение на зависимост или конфликт на интереси, респективно на придобиване на имуществени блага в резултат на корупционно поведение.

ВСС и Националният институт по правосъдие (НИП)

Като избран член на НИП ще се опитам да убедя останалите да се промени програмата за младши съдии и да се предвиди **задължителен стаж** (1, 2 или 3 месеца) **в районен съд**, по време на обучението им в НИП, след изтичането на шестия месец. След това **за втори път задължителен стаж** вече **в окръжен съд** (1, 2 или 3 месеца) преди да приключи курсът им на обучение в НИП. По време на съдебните заседания те ще присъстват в залата, а след приключване на делото ще

изготвят проект на съдебен акт по съществото му. По този начин би се повишило нивото на практическа подготовка още преди дипломирането в НИП.

Ще предложи **задължително последващо обучение в НИП** за всички действащи съдии, когато НС е приела радикална промяна на закон от областта на материята, в която те работят.

Ще се опитам да създам организация, при която съдия, който прави **рязка смяна на правните отрасли** (например от наказателен на делбен състав или от трудов на търговски състав), първо да премине на **задължително едномесечно обучение в НИП**, преди да започне разглеждане на дела в новия съдебен състав. **Така ще се избегне опасността от появата на стрес, депресии и още по-тежки трагични случаи.**

Следва да се отразява в атестацията участието или неучастието в обучението в НИП, а **неучастието на задължително последващо обучение** автоматично да води до **отнемане на точки.**

Битовите условия

Ще работя за проучване и създаване на списък на съдилищата с най-належащи нужди в областта на сградния фонд. Съдът трябва да има нормални битови условия за функциониране. Фасадата и интериорът имат невероятно въздействие върху хората, в частност върху страните по един съдебен процес. От друга страна фаворизирането на фактора материална част, например - само един съдия в един работен кабинет, за всеки съдия отделна зала, или осигуряването на най-новите принтери, компютри, софтуеър, автомобили, няма да повиши доверието в правосъдието. Никой, включително и съдиите, няма да се почувства добре, ако съдът представлява ултрамодерна новопостроена сграда, с най-новата работна техника и същевременно работещите в него, съдии и съдебни служители са стресирани заради претоварване от съдебни дела, в постоянно просрочие, без усещане за гарантирана независимост от ВСС и разбиране на проблемите им от останалите държавни органи. Класически пример в това отношение е решаването на сградния проблем на Софийски районен съд, без паралелно с това да се търси решение и на свръхнатоварването му с дела и без ВСС да се съобразява с волята на общото събрание на съда за това кой да е ръководител на съда.

Огромно петно и сив на авторитет, който иначе би излъчвала една красива и нова съдебна сграда, биха причинили дори само съмнения в гражданите за корупция сред съдиите.

В крайна сметка съдебната сграда е много важна, но още по-важен е духът в нея.

Други социални въпроси

Поемане на разходите при пътуване от едно населено място където живее до другото, където е съдът, ако разстоянието е около 50 км.

Предоставяне на възможност, при желание **да се работи от съдиите на по-малък работен ден (до 50 % по-малко работно време)** срещу съответната по-малка заплата – с 50% по-малък размер. Това гъвкаво работно време ще е от полза за съдиите майки, които не желаят да се откъсват продължително от работното място и имат нужда от повече доходи след края на първата година майчинство, а от друга страна не искат да оставят и отглеждането на детето си през деня изцяло на друго лице. Същата възможност за по-малко часове работа срещу по-малко заплащане, ще даде нови перспективи и на академичните преподаватели, които искат да бъдат и практики.

Строителство на ведомствени жилища, което да даде възможност за по-лесно преместване на съдии с безспорен професионален авторитет от страна в София. Това би стимулирало участието на колегите в конкурсите за повишаване за съдия във ВКС и ВАС.

Паричните стимули, за колеги, които имат много добра атестация, имат ранг за по-високо ниво съд, но поради липса на конкурс, не могат да се издигнат или на последният конкурс са били изпреварени от колега с по-дълъг юридически стаж.

Липсата на поемане на отговорност от сегашния състав на ВСС и последващото усещане за институционална деградация. Минало – настояще – бъдеще.

Липсата на истинско разследване на съдържанието на разговора от скандала Яневагейт доведе логично до нов такъв – ЦУМ гейт. Ако и настоящият скандал не бъде разплетен докрай, неизбежно ще се появи нов такъв. Трябва настоящият състав на ВСС да направи проверка на твърденията на всеки от тримата участници в срещата. Не приемам предварително никой от тях за виновен, но разследване на действията им задължително трябва да има. В случай, че този състав на ВСС не стори това, ако бъде избран за член в новия състав, ще предложи проверка и на двата случая. Всеки един от участниците в тях дължи обяснение за действията и думите си на обществото.

Искам да призова колегите ми да оправдаят високото си самочувствие, усещането, че са елитът на нацията, да бъдат на висотата на историческия момент на 17 юни 2017г., да осъзнаят съдбовното му значение – за първи път преки избори на български съдии от съдии за членове на ВСС

Има две възможни развития:

Някои да последват поговорката „Преклонена главица сабя не я сече“ – лъженародна „мъдрост“ водеща до страх, робство и бедност

Други да следват една друга поговорка – „Високо вдигната глава сабя не я достига“ – истинска мъдрост водеща до смелост, свобода и богатство.

Аз ще съм от вторите.

С уважение: